

RADKOR
RADYASYONDAN KORUNMA UZMANLARI DERNEĞİ

**II. ÇALIŞTAY
ve KURS**

3-4
HAZİRAN

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNDE
RADYASYONDAN KORUNMA**

II. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNDE RADYASYONDAN KORUNMA ÇALIŞTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

Radyasyondan Korunma Uzmanları Derneği (RADKOR) ile Dokuz Eylül Üniversitesi İş Sağlığı Araştırma ve Uygulama Merkezi (İSAMER) işbirliği ile düzenlenen **II. İş Sağlığı ve Güvenliğinde Radyasyondan Korunma Çalıştayı** 3 Haziran 2016 tarihinde İzmir Dokuz Eylül Sürekli Eğitim Merkezinde gerçekleştirildi.

Çalıştaya, hastanelerin radyoterapi, radyoloji, nükleer tıp bölümlerinden tıbbi fizik uzmanları (TFU), radyasyondan korunma uzmanları (RKU) ve radyasyondan korunma sorumluları (RKS) ile radyasyonla çalışılan endüstriyel işyerlerinin radyasyondan korunma sorumluları, iş güvenliği uzmanları (İGU), işyeri hekimleri (İYH) ile çeşitli üniversitelerden akademisyenlerden oluşan 110 civarında kişi katılmıştır. Çalıştayda Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK), Sağlık Bakanlığı (SB), Türkiye Halk Sağlığı Kurumu (THSK), Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) temsilcilerinin ve sivil toplum kuruluşu bakışı ile RADKOR'un ulusal mevzuat ile ilgili yaptıkları konuşmaların ardından **sağlık ve endüstride yaşanan güçlükler ve çözüm önerilerini** ortaya koymak üzere 2 ayrı panel düzenlenmiştir. Panellerde konuşan İGU'ları, İYH'leri ve RKS'ları mevcut durumu tüm açıklığı ile ortaya koymuştur.

Çalıştayın ardından, 4 Haziran tarihinde gerçekleştirilen II. İş Sağlığı ve Güvenliğinde Radyasyondan Korunma kursunda, iş güvenliği uzmanları ve işyeri hekimlerine yönelik bilgilendirmeler yapılmıştır. Kursun uygulaması drama şeklinde gerçekleştirilmiştir. Radyasyon uygulamalarının yapıldığı alanlarda, normal uygulamalarda ve kaza durumlarında tesisi sahibi, RKU'ları, RKS'ları ile İGU'larının görev, yetki ve sorumluluk sınırlarının gerçekçi bir senaryo ile ortaya konulduğu, orijinal teçhizatlarla gerçekleştirilen drama katılımcılar tarafından büyük ilgi ve beğeni görmüştür.

Radyasyon uygulamalarının yapıldığı medikal ve endüstriyel alanlarda; kazaların ortaya çıkma olasılığının en aza indirilmesi, bir kaza durumunda olayın en az hasarla atlatılabilmesi ve normal çalışma koşullarında radyasyon riskinin minimize edilmesine yönelik yapılması gerekenler konusunda aşağıdaki konularda görüş birliğine varılmıştır.

1. İyonlaştırıcı radyasyon kullanılarak yapılan uygulamalarda; mümkün olan en düşük doz ile en doğru ve güvenilir sonuca ulaşılabilmesi, radyasyon kazalarının ortaya çıkma olasılığının en aza indirilebilmesi, bir kaza durumunun mümkün olan en düşük hasarla atlatılabilmesi ve radyasyon nedeniyle ortaya çıkması olası meslek hastalıklarının önlenmesi için **ülkeler, çalışanların ve halkın radyasyondan korunmasını garanti altına almak zorundadır**. Bunun sağlanması, radyasyon içeren tüm faaliyetlerin, radyasyon korunma alanında yetkin radyasyondan korunma uzmanlarının tavsiyeleri doğrultusunda yürütülmesi ile mümkündür. (Euratom 2013/57)

RADKOR
RADYASYONDAN KORUNMA UZMANLARI DERNEĞİ

II. ÇALIŞTAY ve KURS

3-4
GÜN
HAZİRAN

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNDE
RADYASYONDAN KORUNMA

2. Radyasyondan Korunma Uzmanı (RKU); temel fizik eğitimi üzerine (fizik, fizik mühendisliği, nükleer enerji mühendisliği vb) radyasyondan korunma alanında lisans üstü eğitime sahip veya IAEA/AB nin MSc eşdeğeri kurslarına katılarak sertifika almış en az 2 yıl deneyime sahip kişidir. Radyasyondan Korunma Uzmanı eğitim programlarının IAEA/AB standartlarında olması şarttır. Türkiye bu eğitimleri verecek altyapıya sahiptir. Bir Üniversitemiz bu yıl içerisinde bu eğitimleri başlatmak üzere çalışmalar başlatmış bulunmaktadır.
3. Çalışanların ve halkın radyasyondan korunması ve radyasyon kaynaklarının güvenliğinin sağlanması için her tesis kendi özgün “**radyasyondan korunma programını**” hazırlamak durumundadır. Radyasyondan korunma programı; radyasyon kaynaklarının üretiminden kullanımdan çıkarılmasına kadar tüm süreçleri kapsar. Bu süreç; gerekçelendirme, optimizasyon, doz sınırları, doz kısıtları, referans seviyeler, zırhlama hesapları, iş yeri ölçüm programları, yerel kurallar, koruyucu ekipmanlar, kaza ve tehlike durumu planları, mesleki sağlık kontrolleri, iç denetim, kalite kontrol ile radyoaktif kaynaklar için ithalat, ihracat, taşıma, depolama, atık yönetimi vb hususları kapsar. Radyasyondan korunma programları, radyasyon korunmasında temel güvenlik standartları konusunda yetkin, doz ve risk hesapları yapabilecek bilgi ve deneyimine sahip, ulusal ve uluslararası mevzuata hakim, kaza ve tehlike durumunu en etkin şekilde yönetebilecek, normal durum ve kaza durumunda gerekçelendirme ve doz optimizasyonu yapabilecek ve tesiste çalışanların eğitiminde rol alabilecek yetkinlikteki **RKU** nın danışmanlığı altında hazırlanmalıdır.
4. RKU ların istihdamında dikkate alınması gereken temel husus, ülkenin bu konudaki yetkin kurumu tarafından yetkilendirilmiş olmalarıdır (EURATOM 2013/57). RKU larının görevlerini bağımsız şekilde yürütebilecekleri bir statüde olmaları temel bir gerekliliktir.
5. **Radyasyondan Korunma Sorumlusu (RKS)**, hazırlanmış olan radyasyondan korunma programını uygulamak üzere, yapmakta olduğu iş konusuna özgün radyasyondan korunma eğitimi almış kişidir. **RKU görevleri ve işlevi, RKS na yüklenemez, yüklenmemelidir.**
6. İyonlaştırıcı radyasyon kaynaklarının kullanıldığı alanlarda tehlike durumu planlarının hazırlanmasında **İGU'larıyla** işbirliği içerisinde çalışılması gereklidir. İşyerlerindeki radyasyon **tehlikesi tesis sorumlusu, RKU, RKS ve İGU işbirliği** ile yönetilmelidir.
7. İyonlaştırıcı radyasyon uygulamalarının yapıldığı alanlarda görev yapan **İGU'na;** normal durumlar ile kaza ve tehlike durumlarında RKU ve RKS ile etkin bir işbirliği yapmak ve radyasyon dışındaki tehlike durumlarının yönetimiyle kazanın en az hasarla atlatılmasını sağlamak üzere **radyasyondan korunma eğitimi** verilmelidir.
8. Mevcut durumda radyolog hekimler, tekniker ve teknisyenlerin ilave bir eğitim şartı aranmadan doğrudan RKS olarak yetkilendirilmesine ivedilikle son verilmelidir ve TAEK tarafından belirlenen çerçevede verilen 4 günlük RKS eğitimlerinin yeniden değerlendirmeye alınarak 3. Maddede verilen kapsamda ve derinlikte eğitim içerikleri geliştirilmelidir.

9. Radyasyon risklerinden korunma ile ilgili sorumluluk isteyen işler, **ek iş olarak yapılmamalıdır**. Aksi takdirde istenmeyen durumların yaşanmasına neden olunabileceği gibi sağlık alanında RKS olan hekimleri de büyük bir sorumluluk altında bırakmaktadır.
10. **Kurum içi ve kurumlar arası düzenlemeler karışıktır**. Bu durum uygulamalarda belirsizliklere, yanlışlıklara ve haksızlıklara neden olmaktadır. Mevzuattaki boşluk ve karmaşanın giderilmesi ve **iyonlaştırıcı radyasyon kaynaklarıyla** ilgili ulusal mevzuat harmonizasyonunun sağlanması için ilgili üniversiteler, yetkin kurum ve kuruluşlar, kullanıcılar ve sivil toplum kuruluşlarının (STK) yer alacağı çalışmalar ivedilikle başlatılmalıdır. **RKU tanımı**, yetki, sorumluluk ve statüleri AB nin ilgili direktifine uyumlandırılarak **ulusal mevzuattaki** yerini almalıdır.
11. **Radyasyondan korunma uzmanlığı (RKU) ve tıbbi fizik uzmanlığı (TFU) iki farklı meslektir**. RKU çalışanın, toplumun ve çevrenin radyasyondan korunması ile ilgili uzmanlık alanıdır. Tıbbi fizik uzmanlığı, hastalıkların radyasyonla tanı ve tedavisi ile ilgili, hasta odaklı bir meslektir. **Sağlık Bakanlığı mevzuatında tıbbi fizik uzmanı için sağlık fizikçisi kavramı kullanılması bu iki disiplinle ilgili önemli karışıklıklara yol açmaktadır**. *Sağlık fizikçisi, RKU karşılığıdır*. IAEA, AB ve benzeri uluslararası kuruluşların dokümanlarında açıklıkla tanımlanmış olan bu kavramlarla ilgili karışıklık AB direktiflerine uyumlandırılarak ivedilikle düzeltilmelidir.
12. Radyasyonla çalışanların mesleki hastalıkları ve ulusal risk faktörlerimizin belirlenmesine yönelik **Türkiye için “radyoepidemiolojik”** çalışmalar başlatılmalıdır.
13. Radyasyonla çalışılan alanlarda veya radyasyonla karşılaşma olasılığı bulunan (madenler, kömür işletmeleri vb.) alanlarda görev yapan **işyeri hekimlerinin** radyasyonun biyolojik etkileri, radyasyon çalışanlarının takibi, radyasyon hasarlarının tanısı tedavisi konusunda eğitimi sağlanmalıdır.
14. Öncelikle Sağlık Bakanlığı olmak üzere ilgili bakanlıklar bünyesinde radyasyon sağlığı ve güvenliği birimleri kurularak, TAEK kriterlerinin sağlanması garanti altına alınmalıdır.

Radyolojik uygulamalarla ilgili gelişmelerin yakından takip edildiği, büyük yatırımlar yapılarak teknolojinin nimetlerinin insanlığın hizmetine sunulduğu, radyasyondan korunma konusunda köklü bir geçmişe sahip olan ülkemizin, az sayıda da olsa nitelikli uzmanları, ilgili kurum, kuruluş ve uzman STK ları ile yürütülecek bir proje kapsamında yukarıda belirtilen hususların kısa süre hayata geçeceğine inanıyoruz.

Kamu oyunun bilgilerine sunarız.

Saygılarımızla

II. İş Sağlığı ve Güvenliğinde
Radyasyondan Korunma Çalıştayı
Düzenleme Kurulu

